

THE PERCEPTION OF THE CORRUPTION INTO PUBLIC ADMINISTRATION BY THE REPUBLIC OF ALBANIA CITIES' ELECTORATE

PERCEPTIMI I KORRUPSIONIT NË ADMINISTRATËN PUBLIKE NGA ELEKTORATI I QYTETEVE NË REPUBLIKËN E SHQIPËRISË

ALEKSANDËR KOCANI, DORINA BËRDUFI

Fakulteti i Shkencave Sociale, Universiteti i Tiranës, Rr. «Gjon Buzuku», Nr.115, Tiranë, Albania

Email: alkocani@gmail.com

AKTET IV, 4: 610 - 614, 2011

PERMBLEDHJE

Në kuadrin e një studimi panel të zhvilluar në qytetin e Tiranës dhe pothuaj në të gjithë qytetet e vendit, u fokusua vëmendja në perceptimin që ka elektorati i tyre lidhur me problemin e korrupsionit në administratën publike. Si hipotezë e studimit u zgjodh një pohim që lidhte profilin vleror të «mbijetesës» (apo, materialist) me sjelljen e mundshme korruptive të nëpunësve të administratës publike dhe të qytetarëve që u drejtoshin atyre për të siguruar shërbimet përkatëse. Me që pyetësi, i cili do të siguronte informacionin që do të lejonte testimin empirik të implikimeve të dedukuara nga hipoteza, përmbante shumë pyetje të tipit delikat, u përzgjedh një kampionim me bistak, me strate të papesuara (në Tiranë) ose të peshuara (në qytetet e tjera), që përmbylej me kuotë sipas grup moshave dhe gjinisë. Kjo përmbylej do të siguronte dhe shkallën e nevojshme të besueshmërisë të të dhënave të mbledhura me pyetësorët.

Fjalët kyçe: Kampionim me kuotë, kampionim me strate të peshuara, kampionim me strate të papesuara, profil vleror i elektoratit, pyetje delikate.

SUMMARY

In the frame of a panel study carried out in Tirana and almost all the country cities, the survey it was focused on the public administration corruption's perception by the cities electorate. As hypothesis was chose a proposition which related the materialistic value's profile with the potential corruption behavior of the public administration officials and citizens looking for services. Because of the many delicate questions including in the questionnaire, it was decided to frame a sample composed by the clustered, stratified and quota components. In the end it was placed quota by group age and gender in the aim to provide the necessary level of data credibility gathered by questionnaire.

Key words: Quota sampling, pondered stratified sampling, ponderless stratified sampling, electorate value profile, delicate questions.

METODOLOGJIA E STUDIMIT

A. Konceptimi

Studimi synonte që me një anketim të tipit masiv sasior jo shterues të maste marzhet e korrupsionit në administratën publike sipas perceptimit të elektoratit të një grupi qytetesh kryesore të Republikës së Shqipërisë. Idea

qëndrore e studimit bazohej në shoqërimin kushtëzues që ekziston midis një profili «materialist» («të mbijetesës») të aktorëve socialë dhe shfaqjes nga ata të një sjelljeje korruptive (4). Domethënë, të pritmënisë së shfaqjes së sjelljes korruptive (edhe në mundësi) nga individë që karakterizohen nga një profil

vlëror të tipit «të mbijetesës», apo «materialist» (3). Kjo, mbasi sjellja korruptive bën pjesë logjikisht në sistemin e vlerave që cilësohet si «materialist» apo i «mbijetesës» (7). Këtu kemi konsideruar si premisë të «fshehtë», apo, po të ndjekim terminologjinë e K.Popper (9), si «aksiomë» supozimin se aktorët socialë karakterizohen kryesisht nga një sistem vleror, qoftë ky i tipit «materialist» (i «mbijetesës») apo «post materialist» (i «vet afirmimit»). Pra, që tek çdo aktor social ne kemi detyrimisht një sistem vlerash të lidhura logjikisht që formojnë një profil të caktuar («materialist» ose «post materialist»), ndonëse nuk përjashtohet që ai të shfaqë edhe vlera të veçanta që i përkasin një profili tjetër, në se ndjekim konceptin e G.Bachelor për koplementaritetin e qenies (1). Por, ka edhe autorë, si C.Brooks dhe J.Manza, që pohojnë të kundërtën (8). Përcaktimi ynë mbështetet në rezultatet e një studimi eksperimental i tipit panel, me krahasim «vertikal», apo kohor (të kryer në Departamentin e Shkencave Politike të UT në vitet 2003 dhe 2008), i cili synonte që të hetonte në se aktori social karakterizohej nga një profil vleror apo ai nuk kishte një të tillë (nuk kishte fare profil vleror, ose kishte dy të tilla). Studimi tregoi se më shumë kishte të ngjarë që të vlente modeli i një profili vleror si karakteristikë e sistemit vleror të një aktori social.

Siç u përmend më sipër, si hipotezë e studimit u zgjodh një pohim që lidhte profilin vleror të «mbijetesës» (apo, materialist) me sjelljen e mundshme korruptive të nëpunësve të administratës publike dhe të qytetarëve që u drejtoheshin atyre për të siguruar shërbimet përkatëse (6). Më konkretisht, hipoteza e punës pohonte: «Duke krahasuar sjelljen korruptive të aktorëve socialë në qytete të Republikës së Shqipërisë në vitin 2010, shkalla e kësaj sjelljeje është në përpjestim të drejtë me përvijëzimin e një profili «materialist» (të «mbijetesës») tek ata». Nga kjo hipotezë u deduktuan dy implikime kryesore. Kështu, njëri prej tyre do pohonte se "sa më tepër t'i afrohet profili vleror i një aktori social në qytete të Republikës së Shqipërisë sistemit «materialist» (të «mbijetesës»), aq më shumë ka

të ngjarë që ky aktor të shfaqë sjellje të tipit korruptiv". Kurse i dyti do të pohonte se "sa më shumë t'i afrohet profili vleror i një aktori social në qytete të Republikës së Shqipërisë sistemit «post materialist» (të «vet afirmimit»), aq më pak ka të ngjarë që ky aktor të shfaqë sjellje të tipit korruptiv". Nga këto dy implikime mund të nxirren edhe implikime të tjera. Kështu, ka vend që të pritet të ketë një shoqërim statistikor ndërmjet variablave që i përkasin profilit «materialist» dhe atyre që lidhen me sjelljen korruptive të aktorëve socialë, si dhe të mos ketë shoqërim statistikor ndërmjet variablave (përgjigjeve të pyetjeve) që i përkasin profilit «post materialist» dhe atyre që shprehin sjelljen korruptive. Konstatimi i këtyre rasteve të shoqërimit ose mos shoqërimit statistikor, do të përbënte edhe fokusin e testimit empirik të hipotezës së punës. Kështu që edhe pyetësi do të strukturohej me pikësnyim të testonte këto dy relacione të supozuara nga implikimet e dedukuara logjikisht nga hipoteza e punës.

Pyetësi u ndërtua në mënyrë të tillë që jo vetëm në përgjithësi të testonte empirikisht implikimet e dedukuara nga hipoteza e studimit, por edhe, në veçanti, të maste si në mënyrë të drejtpërdrejtë opinionet e respondentëve lidhur me dukurinë e korrupsionit në administratën publike, ashtu edhe jo drejtpërdrejtë ato që qarkullojnë lidhur me këtë dukuri në mjedisin social të tyre. Në të u përfshinë edhe pyetje të pyetësorëve të ndërtuar për të hetuar posaçërisht korrupsionin në shoqërinë e sotme shqiptare.

Lista e qyteteve ku u shtri studimi nuk doli në bazë të ndonjë skeme statistikore (bistakë, strate etj.), por disi rastësisht. Studimi u nis fillimisht vetëm në qytetin e Tiranës, për arsye se nuk kishte fonde për të planifikuar shtrirjen e tij në qytetet e tjera të Republikës së Shqipërisë. Më tej u ofruan, në kohë të ndryshme dhe njeri pas tjetrit, vullnetarisht disertantë të ndryshëm. Kjo shpuri që, de facto, studimi të shtrihej në 18 qytetet kryesore të vendit (përfshirë këtu të gjitha qytetet e mëdhaja dhe të madhësisë së mesme). Në këtë mënyrë, caktimi i listës së qyteteve ku u shtri studimi, ka formën e një

kampionimi komod. Por, me që në këtë listë u përfshinë gadi shumica dërmuese e qyteteve të vendit, mund të konsiderohet ky kampionim i qyteteve si komod i përmirsuar deri në atë shkallë, sa që të mund të quhet i pranueshëm me kriteret shkencore të kampionimeve. Brenda qyteteve u procedua si vijon. Në qytetin e Tiranës u përdor një kampionim i kombinuar i strateve sipas zonave elektorale, me bistakë brenda secilës zonë sipas rrugëve (zgjedhje e rastit e një rruge bazë dhe dy rrugëve si rezervë e parë dhe e dytë). Brenda secilës rrugë të zgjedhur, në bazë të tabelës së numrave të rastit, **nuk** u procedua me kampionim sistematik të tipit *‘nga porta në portë’* në bazë të një hapi të përcaktuar në rrugë empirike. Kjo sepse u konsiderua se pyetësi kishte një numur të konsiderueshëm të pyetjeve që klasifikohen në kategorinë e pyetjeve delikate. Në raste të tilla, siç sugjeron edhe teoria e metodave të kërkimit, lipset të bëhet çmos që të sigurohet anonimati i respondentëve. Në librat e metodave të kërkimit (2) rekomandohet që, në mos anonimati, të paktën të sigurohet konfidencialiteti, por kjo kërkesë për shkallën e lartë të mosbesimit (prill 2009 – 61%) që shfaq elektorati shqiptar, nuk lejon sigurimin e një niveli të pranueshëm të besueshmërisë dhe vefshmërisë së rezultateve të matjeve. Prandaj në terrenin shqiptar, mendojmë se lipset të kërkohet vetëm anonimati dhe jo të zëvendësohet ai me konfidencialitetin e intervistës. Dhe ky anonimat, në kushtet e vendit tonë, sigurohet në qoftë se në hallkën e fundit të kampionimit përmbyllja bëhet me kampionim që nuk e identifikon respondentin, domethënë, me kampionim me kuotë (sipas grup moshave dhe gjinisë). Kështu edhe u veprua.

Si madhësi e kampionimit për qytetin e Tiranës u caktua masa prej 330 njësive të analizës nga popullata e elektoratit të këtij qyteti. Një madhësi e tillë e kampionimit dilte e përshtatshme si për objektivat dhe kërkesat e studimit, ashtu edhe për përmasat e popullatës teorike në studim. Me që kërkohej të matej niveli i perceptimit të korrupsionit dhe jo vetë kjo dukuri, binte disi kërkesa për saktësi të madhe të matjeve, gjë që lejonte të operohej jo me vlera mbi mesataren e

madhësisë së kampionimit të duhur për një qytet si Tirana.

B.Procedimet praktike

Në bazë të pyetjes kërkimore u hartua hipoteza e punës si përgjigje e supozuar e saj. Nga hipoteza u deduktuan implikimet përkatëse dhe prej tyre u identifikuan indikatorët e informacionit që do të realizonte testin empirik. Në përputhje me këto indikatorë u skicua drafti i pyetësorit, ndonëse në të u përfshinë (ndonjëherë edhe jo me shumë kujdes!) edhe pyetje të huazuara nga pyetësorë të tjerë. Kështu u huazuan disa pyetje që, në vetvete hetonin mjaft mirë dukurinë e korrupsionit, por (siç doli nga përpunimi i të dhënave të furnizuara nga ato) që nuk mund të përdreshin lehtësisht për të testuar empirikisht implikimet e hipotezës së punës.

U freskua informacioni i të dhënave lidhur me elektoratin e Tiranës dhe, në përputhje me të, u skicuan kampionimet për 11 zonat elektorale të qytetit të Tiranës.

Në bazë të një plani kalendarik u realizuan intervistimet në terren nga dy zona elektorale në ditë, duke monitoruar secilën zonë me një grup prej 5 mbikqyrësish. Intervistimet u realizuan në harkun kohor të 7 ditëve, një kohë relativisht tepër e shkurtër për to, që e bën atë jo faktor ndikues në studim. Domethënë, që minimizon relativisht tepër ndikimet të cilat lidhen me ndryshimet në kohë të opinionëve të respondentëve. Me që koha ishte e shkurtër dhe, me që gjatë këtyre 7 ditëve nuk pati ndonjë ngjarje, e cila do të kishte peshë ndikuese në opinionet e elektoratit të qytetit të Tiranës, është e logjikshme të supozohet që faktori kohë nuk ishte i pranishëm në kuadrin e studimit tonë. Më tej u realizua hedhja e të dhënave nga studentët intervistues nën mbikqyrjen e grupit monitorues.

Mbasi u përgatit baza e të dhënave në excel për përpunim të mëtejshëm (korigjimi i gabimeve dhe krijimi i variablave të reduktuar), ajo u thirr nga një program SPSS.16 dhe u krijua baza përkatëse për përpunimin e specializuar statistikor.

Synimi kryesor i përpunimit ishte të vlej informacioni që do të testonte empirikisht dy implikimet bazë të deduktuar nga hipoteza e punës dhe që do të lejonin praktikisht të vlerësonim empirikisht pranueshmërinë ose jo të kësaj hipoteze. Implikimi **i parë** pohonte se sa më shumë i spikatur të ishte profili materialist i aktorëve socialë në qytetin "X", aq më e lartë do të ishte shkalla e shfaqjes së sjelljes korruptive që tregonin ata. Implikimi **i dytë** theksonte se sa më shumë i spikatur të ishte profili postmaterialist i aktorëve socialë në qytetin "X", aq më e ulët do të ishte shkalla e shfaqjes së sjelljes korruptive që tregonin ata.

Për të testuar empirikisht implikimin e parë, u zgjodhën për anketimin e zhvilluar në qytetin e Tiranës (që përbënte edhe anketimin bazë për studimin), **33** çifte të variablave që paraqesin njëri tiparet e profilit materialist dhe tjetri ose tipare të tjera të këtij profile ose tipare të sjelljes korruptive. Synimi ishte që të hetohej në se ndërmjet këtyre çifteve të variablave kishte apo jo shoqërim statistikor dhe, a ishte ky shoqërim statistikisht domethënës. Për këtë qëllim u përdorën si instrumenta matës kryesisht tabelat e kryqëzuara (ose edhe ato të krahasimit të mesatareve).

Për të testuar empirikisht implikimin e dytë, u zgjodhën **30** çifte të variablave sipas të njëjtit kriter me atë të testimit të implikimit të parë. Pritmënia në këtë rast ishte që të konstatohej mungesë e shoqërimit statistikor ose, të paktën, jo shoqërim statistikisht domethënës ndërmjet çifteve të variablave të përzgjedhur.

REZULTATET

Nga shqyrtimi i tabelave të kryqëzuara që testonin empirikisht implikimin e parë (për anketimin e zhvilluar në qytetin e Tiranës), del se **27** nga **33** kombinime (**81.82%**) prej tyre **dëshmojnë** për shoqërim statistikor domethënës. Kjo do të thotë se ***mund të konsiderohet*** se ato e vërtetojnë empirikisht implikimin e parë.

Nga shqyrtimi i tabelave të kryqëzuara që testonin empirikisht implikimin e dytë, del se **25** nga **30** kombinime (**83.33%**) prej tyre **dëshmojnë** për shoqërim statistikor domethënës.

Kjo do të thotë se ***mund të konsiderohet*** se ato e vërtetojnë empirikisht implikimin e dytë.

Si përfundim, mund të thuhet se ***testi empirik ka më shumë të ngjarë të ketë konfirmuar hipotezën bazë të punës***, duke i dhënë kështu një përgjigje pyetjes se përse kemi shkallën e vëzhguar të sjelljes korruptive të aktorëve socialë në qytetin e Tiranës.

Idea e përsëritjes së testit empirik të hipotezës së punës në 17 qytete të tjera më të rëndësishme të vendit lidhet me qasjen epistemologjike të kontrollit të pranueshmërisë së hipotezës së punës nëpërmjet konfirmimeve cilësore që sjellin implikimet e ndryshme të inferuara nga hipoteza, të cilat provohen nga testi empirik. Si faktor të ndryshimit u muarr ai hapësinor, domethënë, ndryshimi i vendit të testimit të hipotezës. Kjo, në rast të konfirmimit të implikimeve do të përbënte një përfundim mjaft cilësor të hipotezës nga poshtë, sipas konceptit të epistemologut Karl Hempel (5). Rezultatet e anketimeve në 17 qytetet e përmendura vërtetojnë empirikisht implikimet përkatëse dhe në këtë mënyrë konfirmojnë hipotezën e punës. Me që implikimet e testuara në rrethet e tjera janë disi të ndryshme nga ato të testuara në Tiranë dhe përsëritja e testit empirik nuk bëhet në të njëjtin vend, pranohet që konfirmimi i tyre ***e përforcon në mënyrë cilësore*** hipotezën e punës. Ky ishte qëllimi i përfshirjes së tyre si formë kontrolli për testimin empirik të hipotezës në qytetin e Tiranës.

LITERATURA

1. Bachelard, G. (1963) *Le Nouvel Esprit Scientifique*, P.U.F., Paris;
2. Bernstein, R.A., Dyer, J.A., *An introduction to Political Science Methods*, Prentice Hall Englewood Cliffs: New Jersey;
3. Dossier (juin 1997) *De la modernité à la postmodernité*, Sciences Humaines, n°73;
4. Fuga, A., Kocani, A., Sinani, Gj. (1999) *Shqipëria në tranzicion dhe vlerat*, SOROS, Tiranë;
5. Hempel, C. (1972) *Éléments d'Épistémologie*, A.Colin
6. Inglehart, R., Baker, Wayne E., (2000), *Modernization, Cultural Change, and the*

Persistence of Traditional Values American Sociological Review, Vol.65 (February);

7. Inglehart, R. (2000) Globalization and Postmodern Values, Washington Quarterly 23.1;

8. .Lecomte, J. (1998) Raisons de vivre. Raisons d'agir, Sciences Humaines, N° 79.

9. Popper, K.R. (1982) La logique de la découverte scientifique, Payot..